

6412

VÄSTERGÖTLAND

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

Österbitterna

○

5/10,7/11 1933

Svensson, Ida, 1933

Svar på ULMA:s frågelista 25 Slätter

63 bl.4:o

6412

5/10 33.

Släuter.

Västergötland
Österbitterna

Pras på Landsmålsarkivets frågelis-
ta n: r 25.

Uppgifternas lämnade av lantbru-
karen Johan Andersson, Tolaga Österbitterna

I Inledning.

slå v.; sl₈ (sl₈, sl_{ast})

"vi sa sl₈ h₈t" Man användes uttrycket
"sl₈"; när det gäller hö och klöver,
ävensom havre, när man ej "v₈kar"
(kärvar) den; "di sl₈r h₈von i sl₈ta"
Men när det gäller råg, vete eller
havre, som man kärvar, användes
man uttrycket "ta ä" eller "meja"
t. ex. "nu sa vi ut ä meja r₈y i m₈ra" &
"vi tok ä den sista h₈von i går".

Meja är en uttryck, som med användes

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA

VGL.

Frgl. 25

2 när det är fråga om avtagning av
råg, men det användes jämte and-
ra uttryck ifråga om att "nåking" -
slå betecknar arbetet med att slå
av höet.

slåta betecknar hela arbetet med
hötäkten - "nu har vi börjat slåta" -
"nu bli-ho te a börja slåta" -

slåsa - ett annat uttryck för slåter:
ex. "vi har hat slåsa för oss i da" -

höbårnaga - ett annat uttryck för hö-
täkten; betecknar hela arbetet. Sedan
man nästan uteslutande har odlade
foderväxter, heter de "höbårnaga".
På odlad mark hade man ej gräs-
växter - "en hads se på åkerjörva, a
höt (höet) hads en på åga a mäsra
a räsra" (räsra). "mäsra a räsra" = sankmark.

3 De gräs, som växt upp på ångar,
na efter slåttern, kallades och
kallas umväxt i hov, de svara
vackigaste när det gäller odlade
foderväxter. - "de bliv so dälit umväk-
so i ar, fsk-a o son fsk" - "häv klövor
o so ävhit granor i ar". Man slog näs-
tan aldrig om de återväxta höet,
utan det "bets en a" (liksom nu)

Tiden mellan värbetet avslut-
ning och slåtterns början talas man
om som den "lédaste tia på sümån"
"de fsk vi jara imela vän o klövor-
bärjuga" är en vanligt talesätt om
sådana sysslor, som man inte
hinner med under de bästa tiderna.

liksom hela arbetet med hö-
tikket ofta benämndes sköta, så

4

kunde också denna benämning betyda
tidsperioden under vilken det pågick
Vardigare benämning för tiden var
dock skötstia. Ett annat uttryck:
änstra & änstra - detta dock använd
om hela skördetiden

Uttryck, som användes för att beteck
na att man skulle börja slå: "nu bli
te a börja slå;" (hårbärja)
"nu far vi ut med lisen;"

Man slog först ångarna, sedan
mader och större marker. I a Gve-
kors tid brukade man bräcka för
slåren. För skiftet börjades slåren
på en gång av alla byamännen. Da-
gen bestämdes för varje å och före-
tog, när gräset ansågs vara lagom
växt, och då väderleken sig ut att

5 bli stadig. "när en ser den första
hävvaruspa (hävvarvippan), så en börja
höststid" är en talesätt. En annan:
hävvarusa för bråttom, när en får höra
hövvaron". En tredje: "jokon föstnar,
när han får se den första höstakon"

När man slagit färdigt, både man:
"nu har vi slagt upp". Numera: "nu har vi
ä klövat". Uttryck, som betecknar, att
man får höra under tal: "nu har vi
barytt höst färdigt" l. "nu har vi höst under
tal" l. "vi har inte varit klövat nu"

Bärgningsväder: "nu e de gör höstörk"
"de e fäle vänter med barytta i ar"
vilket uttryck är ungefär detsamma,
som: "de e fäle sigkit med barytta
i ar". En mindre beaktning på
höst anses ej skänka det. Tvåtom

6 Jimms en tale páu, som säger: "oregnat hö
a odrikt" (oregnat hö ai odrygt).

Man brukar sej heuer inte om, ifan
det regnade när skur, när man slog
höet: "sjör en into nør-lo røgnar, har
en into nør a støka nør-lo blir fòrk"

Vidare sade man: "de gar a støka, tess
jũvskåftot blir vat, a jøra kan en
jåra, tess de drupør ur øsjåra".

En bonde, som allmänt kallades
rø-mørbro, ge följande galghumoris
tiska skildring av en misslyckad
höbårgning: "gak sjø, nør-lo røgna a
støktø nør-lo va vat a jũbo nør-lo
røgna, a likavøt sa brønr-lo i laa"

När dagen fæver, bli höet fuk-
tigt. "i så ga a vøna hot, nør låga
har gat a." - "nu ga-lo into a jørb

7
lägar, för nu har lagen daga komat, a
hot a shänt" — Flöt blir också sha-
ont eller, såsom man vanligen säger,
"de shänt te bakos", när man
stakar ihop det: "vi får riva isär
staka, ma vi kom in däm, för hot
har shänt sek te bakos" ✓

Man skiljer mellan hö, klövar och grön-
lor Allt tillsammans och dessutom
halva kallas dock med en gemensamt
namn "for" — "de har brest et säde
lös got for i ar" ✓

När man skiljer man på klövern
eftre de växtarter, varav den huvud-
sakligen består. Man talar om klövar
och timotej. Angående hö gav man
en namn efter växtställe. Man skilde
på ängshö och starr. Man talade

8 oksi om härdvaushö och sidvaushö.
(Sidvaushö på saukare marker). För
cirka 50 à 60 år sedan började man med
klöver på odlad mark.

Änghö var det bästa höet. Star var
en gemensamt namn på mäsahö och
mäsahö eller sådant hö, som väkte
på "gälars marker, mäsor a mäsaslag-
or"

Man skilde på grovt och fint hö;
man talade också om stiv och mjukt
hö, men de vanligaste benämningar-
na voro dock och äro fortfarande
"gäst och dält för"

Våta, icke fallna stackar benäm-
nas man rökter eller röpör. "staka
legor süm andra röpör darup"
"der star ena gamol ruka me haln"

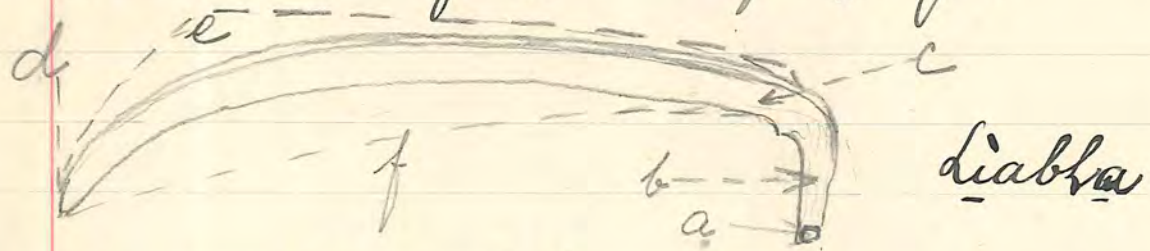
9 De gamla släverängarna äro nu nästan
utan undantag odlade. "örza o akorns mör"
Också sankare marker odlades. Det en-
dast en gård, som fortfarande slä-
skar på mader och mossmarker. Man
har i allmänhet den föreställningen,
att sådant hö är skadligt för djuren.
Nu utfodras kreaturen med odlade fö-
derväxter.

Man tog till vara alla möjligheter,
om det gjude att skaffa hö. En del vär-
ker kunde vara så olämpliga och ge
så litet att en släverkarl hade att
göra en hel dag (man började arbetet
redan kl. 3 à 5 f.m.) med att slå till
en stack. Men man tröstade sig
med att "et liakak - et soasmak"
d. v. v. ett kugg med liden betydelse

10 en minn frue för en fä.
Man beräknade 10 stakar hö som är
behov för en ko; 15 stakar för en häst.

II. Redskap vid slätern.

Gemensamt namn för alla redskap, som an-
vändes vid slätern: glötarredskap, någon
gång glötdånuzor
Nien. lis ob. js. lion best. js. lia pl.

Liens delar: lianab eller nåbun
bjånön eller liahälson
e/lat

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
VGL.
Frgl. 25

11. *Orts. Lieus delar d/ ödön*
ej väkron
fj äga

x Mannu på den slipade delen av lieu: *liablek*
 x euer *blek*. ex. "de ä brēt *blek* på dou
 x lieu" — "sēnk på *lät*", sa de tie den,
 som skulle börja slå; nybörjare
 vilja gärna slåa uteden i marken
 — "du behöver inte ha *lät* så *lakt*", sa-
 ger man tie den, som tar för kort skubb.

x Man köpte liama av "liasmēr" bok-
 ifrån Borås-trakten. En bekant såsom
 var Efraim Nilsson. Hans liar voro
 märkta E.N.:s och voro mycket
 skarpa: "göt bet i". (80-talet). En so-
 keubo smidde orksa liar, men de vo-
 x ro ej så bra utan "shw" sek & bre süm

12 khäva." Vanligt var att man själde
 eller någon i orten lagade lierna.
 Den nyköpta li kunde vara "ena
 hähabreka". Den sågs ej, förän
 man började slipa lien. Då fick
 man reparera den genom att "sota
 ena hela 800 spröka"

13 Så smänningom fick man "väs-
 hamorlia", d. v. s. lier, som voro komna
 från Suedjor, som nyttjade väsen-
 kraft. (Månera kroupliar.)

14 Gamla utslitna lier smiddes om till
 lövlior och till andra kviar, som
 användes i hushålet. En bonde,
 som köpte lier från Breared, bra-
 kade till med 2 gamla lior till li-
 Sueden; då fick han en ny för
 dem.

13 Skåtor har ej nyttjats i den nu levande generationens tid. Men K^ost^ojn^onas hade vort me um te a noka g^oar^or "K^ost^ojn^onas dog 1908, 91 år gammal.

Ännu skapt: l^osv^o. [Ordet "sv" förekommer även i Sammansättning en s^osv^o (däckel)]

Till l^osv^ovt skan man helst ha asp, gran eller sädo (sälz) som material. Orsen vore raka med två handlag. I äldre tid fanns en typ, som hade en krök utprä vid högra handens handlag, så att man således slapp att kröka sig så mycket, när man slog.

Handlagen i orvet kallas "knäga". Man håller med högra handen i ned.

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
VGL.
Frgl. 25

74 re knägsn med vänstra i den övre
 Obs. accenten: knäga, liaknäga, knägsn
 knägs. Man säger ej övre och nedre
 utan "främsta och bakssta knägsn"
 (l. knägsn)

Orvet skall vara så långt, att
 det räcker "te den andra vöstkäp-
 sn på slötkär" (enligt en annan
 måte - tju ämbälau på den som slår)
 och liaknäga ska sutta så långt
 isär som släverkarlens skulderaständ.
 Handlaget fastsättes vid ovret på
 så sätt, att man gjorde en hål genom
 orvet och slack det igenom, varepå
 man sätte "fästopinä" på andra si-
 dan genom de här, man gjort i den
 del av handlaget, som man sluckit
 genom orvet.

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

15. Liew fästades vid orvet med en liaban
 En liaband gjorde man "ata us
 vestré els ata inriöton". Man gjorde
 i orvet en hål för nabben och en
 fridympning för liahalsen, och så
 virade man om så hårt man
 kunde med "ena vissteka" eller en
 "vęsbån." (liabant) För att få det hela
 fastare, "så kläv en svast & upprösn
 på jörs en vęgs a stö i". Den här
 "vęgs" benämndes också liabil
 (liasil) En liavęgs gjorde av ek
 Sen bo ai liuvaka har man
 järning liew fäste för liew. Dock
 ej allmänt, utan man såg både
 slagen om vartannat. I början
 hade man järning utan skruv,
 numera nästan uteslutande skruvrig.

Under slätoarbetet går slätoerna
 nu djupt framåt.

Vinkeln mellan lian och ovret
 var riktig "om lian står rät och
 inte över" (lian ska stå under och
 inte över), d. v. s. vinkeln mellan
 lian och ovret skulle vara spetsig.
 Vidare skulle "lat" vara ett "västa-
 knappsavsländ" högre än udden
 på lian. Så gick man till
 att lian blev lagom "jätvänder"
 Man vände den på i byvelbän-
 ken mellan ett par träklottar.
 Det behövdes en kunnig person
 att "slå in" lian, så den blev
 bra. Och en bra lie var man rädd
 om ork blev inte glad, om den på-
 kade ut för man malor. Jag minns

177 hur min far sa, när en grovbyggare
 slog av orvet på hans bästa lö:
 "de e erts störka utan dümhita,
 süm rejerar, noron skona et löro"

Någon apparat, som hade kin upp-
 gift om vis släta av ges van o.d.
 sawla höet, hade man ej på ten.
 Men vår vil släta av havre. Då
 hade man en s. k. "mejsbys" (mejs-
 bage). Det var en vinge nedtill på
 orvet, gjord av tyg, som hörs spänt
 av en bage, gjord av en hasselvitja
 o. d.

Uthyck för att kin är vass: "linn e
 skarp" l "de e gót bet i linn" l.
 "de e en gör les, förhan står bet
 sa bra"

Motsatsen: "linn e stor". Andra uttryck:

Landmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson, 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

18. "Lion a lions (eller brötar) a star into
 bet" — "Lion a for hak, se a han
 * bli-sa let stenhögar" — "tita into
 hon i öga, se-ha betor-han into."
 * Man talar om "letshäst gras" och om
 * sådant, som "a stit a slip." — Om man
 hade mycket av slå och inte litade
 på att lion stod bi, tog man med
 en lie att byta med. (Man bytte
 ej liablad på väst) Men man bytte
 lion i släpkrängor menan slipninga
 na. Se de följande!

För att få liama skarpa, slipade
 man dem på slipstenar. Runda slipstenar.
 Själva skärningarna till slipstenen kallades
 slipsmåra l. slipsmåra. I slip-
 manas bords stock under slipstenen
 hollas "slipshorn" (sliphon) ut. Det he-

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

se 2. 61

19 la frukommas ar axeln och veven. Slip-
 afäret benämnes "slipagöra" ✓

Om man slipat lian, på en egg-
 vikes sig, säger man: "nu ha-lu fot-
 fäl-eg på lian."

✕ Förutom slipstenen använde man
 brynstenar för att få egg verktyg ska-
 pa. För mindre eggverktyg t. ex. Knivar
 använde man "håsten", på vilken
 man helt enkelt spöskade, varefter
 man brynte på den. I sin lian hade
 man större brynstenar s. k. "sända".

✕ Vid släkten fick man ofta höra uttryck
 som detta: "ta-lu brunt (l. brunst)
 me dock, nu-lu gör, e de bra."

Med "brunt" menade man brinnbota
 och "sända". Den äldsta formen för
 bryntytta, som min meddelare sa,

var en 40 em. s urholkad stork med
en enebåge över. Senare hade man
laggde byxor med grepe eller hand-
tag; så långt jag fått minns tics-
balka har de haft en bleckflaska
eller om man är på marken, där
det "frims" tillgäng till vänen, inget
"brännskåls" ads, utan man doppade
sändan i en dike. Det skäms, där
brynbyttan stod, eller där man
överhuvud höll till, när man byr-
te, kallades "brännskållt"

Det är emmentis icke bevis på
någon större skicklighet; slätes, om
man behöves byrja ofta. Det är fri
det friska bevis på att icke lier
är slipad ordentligt från början, och
en riktigt slätkerka ska kunna "hålla"

21 skarpt." För det andra visar det, att
han inte är försiktig utan slår mot
stenar och tar i jorden l. d. För det
tredje kan det betyda, att släckerkanten
är lat; han går på brynen för att gå
rast. Därför lyfte prästen Sylvén i
Kivema, att han ville ha släckerbjörn
med följande rungörelse:

Stora kallar och starka
Långa lior och skarpa

La det inte bli i att som i fjol
Att fyra brynte på den femte gick på slög.
Där är häva lior skarp, skök
om den med "liasteka" l. "strükasteka"
Vanligen slyker man den, innan
man börjar en skål. En skålen lång,
kanhända man får avbryta den och
slyka lior. Om dräk gäller det samma

22. som med byrnet; det är ingens merit att
 få skyka linn fri ofta.

En liasticka gjorde man vanli-
 gen av något mjukt träslag, t. ex.
 aspens "såds" men även av ek. Man
 rispade stickan i sicksak med en
 grov järnfil och så strök man
 tjära på och strödde därefter fin
 sand "jolsån" (kälsand), sjösand
 eller slipstensmjöl på den. Man vet
 även berättas att de hade sandhorn
 med sig i släternarcken. En avså-
 gat horn med en träplugg som
 kork. Sanden ströddes på när man
 strök linn. — När linnen användes, fäst-
 tes ~~den~~ ^{stickan} i en blek eller i en ren på
 linnorvet; när man slog, hade man
 stickan i handen.

Räfsan

x "riva" fem. ob. f. s. ; "riva" b. f. s.

x "rivra" ob. f. pl. ; "rivra" b. f. pl.

x Längre tiubahn i tiden hade man "ena räka"

Gemensamt namn på räfsredskap:

x "rivstua" "nu bli-te te a laga rivstuet

x i enon, f-s-nu l-s-ho sta bärjiza."

x En vanlig handräfsa ("hänriva") gör-

des för likadan som den görs än i

x dag (c. bild 10, sid 12; frågelistan är

x till två typ). Riveskaffet eller, om

x den också kallades, rivestaken gjordes

x av ulinor av gran. Skovudet (rivshövst)

x gjordes av björk; lindarna (finda) av

x ek eller ask.

Riveskaffet klövs i nedre änden

med ita vertikalt mot översidan och

parallellt med översidorna, och de

båda häfterna vekos isär och insas-
sades i lagom stora häb i rivskur-
del. För att fästa del där bitade
man del ("vågät") eller också lagade
man på att man satte en tände
igenom den inskrudna delen av
rivskaffet.

Det var vanligt, att fästmannen
gav sin fästkorinna "en fästme-
riva". Den gjordes med granna ut-
skärningar (moderna på sid 12 pågelist)
och framför allt gjordes den, så
att den skulle vara lätt att föra.
Fästmannen kunde aldrig få den för
lång och behändig; en gammal kvin-
na kan ännu tala om hur lätt och
gull hemmes gästmariva var; när so-
dan fästmannen blivit herre och man

35- var det icke ovanligt, att han förakt-
 fullt talade om, att hustruens hans
 "drog latstakon" = räfsade. - Det var
 vanligt, att fästhusrikan hade "åspå-
 skaft" och "börks-hüv" och "röndstinda"
 bok = björk; rönd = pinn

Fläsen i huvudet gjordes med borrh,
 så långt man vilens tuebalka. Pinner-
 na eller tindarna hade hals och
 "hüv". Rivstindan borde även man-
 fick kunna göra. "han kan inte
 br-té o jara en rivstinda en gång",
 var inte något goda bebygg på en
 mans härdighet.

Nu säna i pinner i räfsan kalla-
 des ~~an~~ "tinda riva"

Den räfsa, som användes när man
 skulle "raka" hop höet i "samlar", (se

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

26 det följande) gjordes grovare och med kortare skaft än "de rövra, süm en süllo raka åkra me" Oca dessa verktyg gjordes också litet annorlunda. Man klöv nedre delen av skaftet parallellt med över- och undersidan och verk så de båda skaftdelarna åt sidorna. I allmänhet gjorde man sina räfsor gån i Biterua. Men det fanns ju alltid någon, "süm into kan vena händora le'ns", och de kände piven av nån gubbe, som gjorde sådana småverktyg under viltmarka.

Gäflar och höjugar.

"ena giva"; "den giva"; "nska givar"; "de givara".

gäfl ob. f. s.; gäfl b. f. s.; gäfla ob. f. pl.
gäfla l' gäflöra b. f. sing.

"juiva" kallas härnordskapet av trä; gaffel motvarande redskap med järn-
horn. Man får dock höra gamla, som
vart vana vid trädjungor säga "juiva"
även om det modernare redskapet. Men
de brukar då säga "jånjuiva".
"höfsirk" = en järnspets med bakåttuktad
hake. Den användes av
en histabbar eller haluhänsjor pepa
ut hö eller halva ut fjödra kreatu-
ren med.

— Trädjungor voro allmänt i bruk tuss
från 30 år sen. Man hade jånjuvafflar
ämnade för 10 år tidigare, men inte
allmänt. Man hade "tvåhörnta" & tre-
hörnta juivar. De "tvåhörnta" hade
man vid "steking" & spröjning & hövning,
de "trehörnta" voro lämpliga att ha

vid "rösten" var en frisk" (man ska-
 hade halmen, på en sådeskornen skal-
 le fann nu när man tröskade.).
 Material till trätjugo samlade man
 vanligen vid "lökveste". - "den där
 självs gren blir färre te ena själva-
 ta värar på den!" kunde man t. o. säga.
 Man på tjugo's ork gaffelus olika
 delar: självskaftst a horna. Man hade
 trätjugo med och utan jämspeltar.
 Eventuella jämspeltar på trätjugo-
 na kallades "sköa". Dessa brukade väsas
 på slipstenen före höskördens början.
 Lutningen var högaffelus klar i en slip-
 ke med en stult, i vilken gaffelskaft-
 tet stacks in och också denna lös
 och ^{gaffelus} med en lång inslagan i skaft-
 holken.

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

Jfr G. G. l. nedan!

29

29

Transportredskap.

Di inga oländigare marker finnas i trakten, ännu ännu man kan komma fram med häst och vagn praktiskt taget överallt, har man icke använt sig av bäranordningar för lös i allmänhet ännu ännu häst och vagn saknats. I så fall tog man en pep och slog på en brasa om hölet och bar hem det.

2) Annars använde man, som sagt, vagnar. "bultvagnar" körde man med. De hade "underred" helt av trä, "trækakla" a "trækjul" utan beslag. "Isna vagnar" va så bra, följ stots mts. så hat mot stena på di rista vega, sijn di häds på benen, äsa va de mö letars te a välla, när en sula lesa på a ä en vagna me järnbeslag" Sedan

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Fgl. 25

30

hade man en härvång på bullvagnen.
 Den liknade våra nuvarande härbär
 men härvorna voro fästade vid fram-
 och bakslyckena på, och de låta kua-
 de lösgöras från dem.

Andra hjälpmedel och verktyg vid hö-
 ets hemförbring, se nästa avdelning Kap 7

Landsmålsarkivet Uppsala 6412

Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA

VGL.

Frgl. 25

III. Slänterarbete och bärgning.

a. De gamle has berättat, att man kunde ha skäror med tju på jänder för att skaffa joder. Det var nog oemottäit mest för att ha till hästen, medan man var ute. Vanligare var dock, att "en bets på vajakantorna."

"repa gräs te svina" gör man emelland att i dag, när inte Karlarna är hemma med län.

b. Slänter i backar, på dikesrenar o.d. Vid sådan slänter hade man korta och breda linor. Ofta slops detta på regndagar, och det förekom också, att sådant arbete utfördes på beting eller med betalning in natura. Man lät höet torka, då det slagits och körde hem det sedan. Men det kunde hända, att hö på di-

respenar kunde få ligga, så det blev
m^okt (skävt), därför än man måste
passa bättre det mera var.

C Släuter på skogsängar och myrar.

Släutern började ej på någon bestämd
veckodag, men man började släutern sam-
tidigt. Dagen bestämdes för varje år av
byalaget på en sammankomst.

Man började tidigt "i st" för en
"sula påsa sek, mena de va ^{sl}stsdag"
Man började s. o. m. före soluppgången.
De gamle ha berättat, att "de va
sa kalt i öga på m^ora ma söka
sek up". Om man hade näst än
slacka euer höra, gjorde man det
på middagen, medan gräset var
fott och tvärae än slå. Man slog inte
än på en gång: "nu fa-la vi into laga

33x

ibst mer, ma vi far kost in nskot, ai
 eu talesau, som man ofta hoer me-
 dee hoerorden, oew som nu i maski-
 nernas tideraw har en slovre tinaup-
 ning an under handslaternas dagar. Da
 var sjalva slaterna dei meist tidiödan-
 de arbetet, oew i dei fick man nog
 inte göra längra uppehåll, utan "de fick
 alt hsla på a pela mola stena, om
 de sulo för nskot jöte"

Dei var annant för i tiden, an kvin-
 norna deltog i slaterna, inte bara hu-
 setis folk, utan dei fanns "slatgängror"
 som gjorde dagverken likaväl som
 "slatgänbor" l "slatkåra" Nu kvinnor
 deltog i slaterna förekom om an ike
 annant - ända till handelskiftet, när
 man fick slaternas skinner.

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA

VGL.

Frgl. 25

34.

Mau skulle vara "vek" (ulvilad), ma' slä-
 teru började, men mau hade ej nå-
 gon regelbunden ledighet från de sam-
 ma, "men den ledigast tea en bono
 här på sünna, sa e de mola vån a
 khöörbarjuzza."

Mau började som sagt, en släterdy-
 tidigt - vid 3-tiden - den sov mau ju-
 rost i ängen. C:a en halv timme,
 middag / timme eller kanske mera.
 Kvänsarbete = sovotter gillades i allmän-
 het ej av de gamla. - På rästerna skul-
 le mau bryna och event. reparera
 sina dou.

Den de var en jämförelsevis slät äng,
 före skumme slås, jungs släterkarlarna i
 rad efter varandra = skiljäng. Den som
 gick först i raden, benämndes "för-

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

35 x högar", "å se, de va no te stat, te a va-
ra förhögar, de fö-stasok". Man kap-
prades vid släuter, och många historier
berättas om, hur man försköte "klä"
den över den släutekarlen. (Se det följ-
ande "Folkminnen om släuter").

x När man ska kräkmärker (buskmar-
ker, stänga släuter och ojämna terräng)
kunde man inte följars åt, men ofta
hände det att man hörde utrypet
som det: "jak ha-tat nok te beting
a säs dene hore bakon i etöndar."

x Ett slag tvärs över ängen = "ena skäl"
"nu har vi get ena skäl" (nska skalar).

x Molskäl = om man slår en skäl fram och
en tillbaka så, att grässträngarna för båda
skälarna kommer att ligga till sammans
Man då får en lov att "säs ut skala,

se de into blir stanarna (1 standarna)
 under. Uttryck för att ta bred skäl:
 "ta ut skåla" — "han tar ut skåla,
 så jag ska" Motsatsen: "han går
 och läser skåla i örat" = han går nära
 yttre kanten och tar suvar skäl.

Det, som slogs av vid varje hugg
 av lian, kallas "et liahög i lianakt".
 Benämning på den avslagna gräs-
 skängsen: "skåla" — "den skåla och
 söker se den för-ku re isör".
 Motskäl kallar man sväskat.

Namn på den kvarstående stubbryggen
 mellan två slag: lästubb. Om man
 fick lång lästubb så man, om man
 gjorde baktröj. — "sänk på lat, se
 du into för sönna baktröj!"
 Uppmärksam på låta lian tätt följa

1
 10/11/5-62

37. marken: "hol st marka!"

Upphuggna jordtorva = "liamnes"
Kvartilande stubb: gröstub numera k_hö-
v_ost_ub

I allmänhet följde kvinnorna karlarna efter hela tiden och slog ut höet då skålen blev fri tjock eller också - den var den vanligaste - såmlade de höet till de fri förkuning lämpligaste platserna och brödde ut det i bredor, eller som man kallade det, "bröshör" - "ho va so vådolit sökar te a jara bröshör" Om man endast slog ut skålen, så man ännu man skulle "re nit skåla" l. "sho nit skåla".

Man skilde således på "räkösas" = räfses-
skans ^{olika} arbeten; ännu re isär skåla, ännu göra bredder, ännu göra kämler och

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
VGL.
Frgl. 25

38) än raka upp det sista höet = "räköt"
 Men alla aukterna tillsammans be.
 nämudes "räkög" - "in sa ut a raka
 etsr skåtkåra i da". Mann på den,
 som räfsade: räksa, sing; räksör
 och räksöra, plur. - "hö va ena son
 redur räksa"!

Bemärking på det stycke man
 räfsade rent mes en drag av räfsan:
 "et rivödra" - Det hö, som man fick
 samman, när man räfsade efter
 slacharna, kallades "örrräker" - "vel
 du ga me a raka örrräkora, vör
 de bra"

2) Floët fick torke på marken,
 "teso de bre skåstöt". För än det skul-
 le bli jämbort, vände man skålar-
 na och bredsloma. Nu får vi ut

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

39. a väuna", sa man, eller: "nu fa-ve ut
 a vena brëshora i äspabäkon i da:
 Näi höet torhat på båda tidor, så ad
 dei var lagom släcketorr, skulle dei
 stekas ("stekas"). Om dei då "låg på
 skäl", strängade man dei tue en
 bjork sträng, som sedan starkades.
 "nu sa vi spröta ihöp dess skä-
 lora te en sträng" (1 spröt) - Om
 höet låg i bredor, kunde man
 "haka jämbor" direkt ur dem utan
 att stränga ihöp dem först. Anting
 en höet låg i strängor eller bredor,
 skulle man göra kämlor av dem,
 och dessa kämlor skulle bäras ihöp
 tue en stark. 8 kämlor skulle
 dei vara i en stark. - "äta jämbor o
 en knäktastak". Näi man "haka som

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

40
 "lör" auräudt man sig av "ena jämlöriva"
 (si dei föregående). När källan var la-
 gon stor, bars den till slacken. "da
 hade en arman under jämla a riv-
 hävt svar, asa bar en jämla fams
 me hävt."

Namn på stället där strängen legat:
 räksrumpen i rumpen. - "vel du ga
 ner a raka rumpär", säger man au-
 tid numera, när man ska påsa
 efter där hästräfssträngarna legat.
 Om länge höri skulle stå i slack, bod
 de på bägringsvädrer. Slackarna
 borde dock stå, tius "de va gökta,
 fross mistökta staka skre isör, nor
 en sula vörka däm."

3) / Om man inte hade dragre, bar
 man in höet. Man tog en börd påpas

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Fgl. 25

41
 ston man orkade med, Anodde en rep
 om den och lyfte den upp på en
 sten och bar den så på ryggen hem.
 Om man inte "jöra bura" tillräckligt
 omsorgsfullt, "kärva de." Om inlastning
 o. d. se den följande kap. f.

Vanligt var, att man körde hem
 att höet, när det torkat, men på
 ntuarkerna funnos dock en del
 lador. Däremot skadades ej höet uti
 i markerna för vinterförvaring,
 utan om man ej fick in det
 i lada eller på hörämnar, så kör-
 de man ändå hem det och "hösat
 ve en lågavsk."

Käsjir dock säusynt var för denna
 kap. liksom kap. Sjöskog förbigås.
 Sjöar har man ej out av i burenna.

C. Slåter på vallan och ångar i
hembyn.

Vad som är sagt i Kap. C om slåter
på skogsängar gäller för denna Kapitel.
Friedriken på här, om man hade fäm-
re med bättre marker än på, är be-
dan där angiven.

De olika ångarna av odlar vä-
xer: förstaåval, andraåval, treå-
åval o. s. v.

Da man frö skiftets till skive de-
la upp slåtervallarna i byn "mots de
isär vata först, asa haka de gönära.
Man utmärkte en gräs genom en
gräs små hark med lier i gräs-
linjer. Man såte ut skakar och
sktade efter dem, så man kom
rån. — "han va sa isör te a haka

43. gänara" kunde man säga om en person.
 De fick vara en med god ögnositte
 för annars "haka de gäst.

Om torkning och storkning gäves
 var som en sagt i Kap. C.

Om man gjorde små storkar, bea-
 des dessa künpar. I så fall hade
 man till sammans höet halvolat.
 "de sövds höt" (= de kvävde höet), sade
 de.

4) När man hade storkad över höet,
 sade man: "nu har vi upstekt" l.
 "nu har vi höt i stak." - Om höet blev
 uträu för mycket regn, eller om det
 storkats, innan det varit tillräck-
 ligt torrt, fick man "se isör staka,
 se de torka", innan man körde in
 den. Det är dock vanligare än man

gri nu än frö, by det var ej bra att
 pisa isär släckarna, som skulle
 "vårlas". Och man släckade med
 mycket större omsorg sådana släckor.
 "En gömlösläk jek into jana nsk
 veta ysnüm, de va so vsk joda, a
 usv en sina hado föjrat düm vsk
 me räkt, da vädi bevärata."

Under släckarna hade man tämligen
 grova sköarskor, tre till antalet
 så, och de bildade
 en figur som vid
 ständigt beaktning
 visar. De två gjordes
 för att underlättas
 lastningen av höet.
 Se vidare följande
 nummer!

Höets inbäyrning och hemförsling.

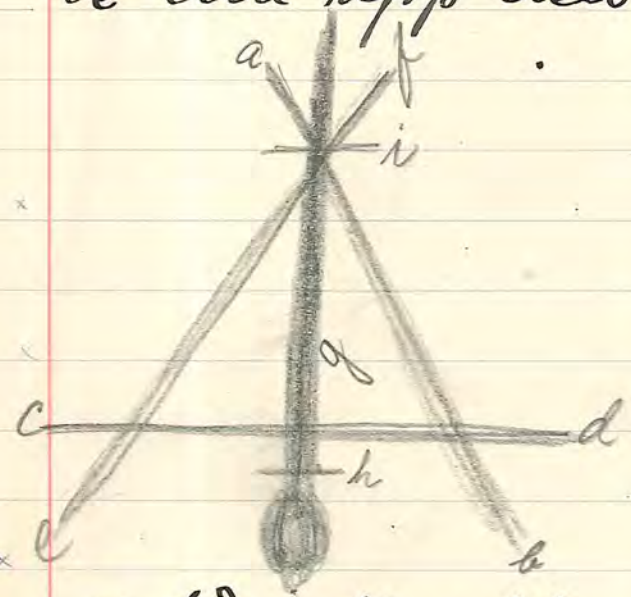
Uttryck för att man börjat köra in höet:
 - "i da har vi börjat jöriza" - (Att det är
 löskörning är underförstått men begrip-
 ligt för alla. - "vi har börjat jöriza ho
 i da." - "vi hoter på a jör in nu."
 Höet lades på "hörsent." - "fek en badi
 fäghisrosent a stälrosent fullt, sa
 las en på gührösent als i bston på
 ena lada, a iblan küns en fa hosa
 ve laggåvörz mö. Men hemåt lade
 man lå inte gärna hö ute, hur man
 ten skulle bäst sej åt. Man var rädd om
 höet. När man lade det på bönen av
 en lada, bredde man halan under,
 så det ej skulle ta skada av jordgöbet.
 Man körde hem höet, såvite

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

man hade dragare. Man lassade en stark på varje lass. * "lasta du på, så sa jak höra in last" - kan man säga till sin kaurat vid hörbärning. Den som lastar, kallas lastare l. läsare sing lastare l. läsare pl. Man kan också få höra att lastarna säger till den som trampar i lasset - "de va grivvilt, va du har lest deta last snöt; du kan ältshöp på högro höra." Man säger således ^{också} om den som "e i last" att han "läser" det.

5) Ovanstående från rad två gäller nuvarande klöverbärning. Förr vävlade man starkarna och tog som sagt en stack med 8 kämlor i på varje lass. Då tog man en björkstäng med en knöl (ett huv) vid ena ändan och stack den

47 na björksläng eller, som den kallades,
 "shön" under "shöareslora". Vid luvrid-
 ändan av "shön" var "jöhizon" fästad.
 "jöhizon" var repet, som skulle lindas
 om stanken och i vilket man skul-
 le dra upp den i "hävvarzon".

Må sin rep om hö-
 stanken kallades
 än "jöhä stäken". He-
 la förfaringsvägen:
 än jöhä stanken,
 än dra den upp i
 lasset o. s. v. kallades
 än "vävha stäka".
 Man säner dock emel-

a-b } = shöareslora
 c-d }
 e-f }

g = schön

h och i = stäken, där jöhizon är fästad vid shön

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

48
48
y8. lätt likhetsstecken mellan jöla och
välta.

När man sedan skulle ha upp den "jö-
lats" stanken i havsvagnen, så hjälps
to man vagnen med hävar mot
stanken, och så skulle man "välta"
i staden. Då lät man den vid
slarssloma och sloen fästade
jolinjen löpa genom "de två sösta
g^{ia} på den häva, s^{um} va i v^{et},
a så drog en t^{ip} b^{ad}s st^{ak}en a
h^{av}v^{ag}en. Man drog således i rätt
vinkel från vagnens längdsida. Man
fick akta sig, så man inte drog för
häftigt, för då kunde vagnen välta över
åt andra sidan och stanken fara iväg
ut i luften. I symmetri var detta farligt,
om "de va en så dal^{er} kar, se han

149 into dūvdō te a dra up stakon gōlv utā
 spronds fōrs hōstōn! Vāvlō en stak
 borde varje Karl kunna. — "agust i
 bystōrn dō va en dālir kār; han kīnd
 into vōvla en stāk". (Vid bārgning av
 sād hōst mān g sloresser utā stō-
 ānōk.)

En vāvlōv stak skālpste mān av vīd
 ladugården, och sedan alla bojar ba-
 gits av dem: "hōvdz en stīvor kār up
 hōt pā rōrnt" Dānppe var en euer
 flerd "ūnārdraāra" auteferson dēt
 "vā hōkt pā rōrnt te". En "stō i gēftā"
 och sū vā dēt en euer cā par uppe
 "pā stābōn" fōr ān "lōga a tōs"

Repen, som användes till "hōrēp", vore
 av olika material. Dēt var s. k. "bāstā-
 rep", gjorda av lindbark; "svīnāl's'sep",

gjorde av svinborst, uppblandat med
 Kå- och hästtågel. I Väster Biterna var
 det en bonde som hade ett par av "gubb-
 har." det var vid 50-60 talet vanligt,
 att bondgubbarna hade lågert här, men
 så följde till följa för modet: kort
 här. En hade då såvlat så mycket
 gubbhår, så han fick till ett helt
 höger, "a" det var mycket sällsynt
 ta i."

Man höra på att vävla släskar och
 köra med häve-bultvagnar till 80-och
 90-talet i Biterna. Då började man
 köra med järnbeslegna vagnar på vil-
 ka man hade en häck.

I Myrberg - en gård i Biterna tuske-
 bygd har de vävlat släskar och kört
 med de gammaldags åkdonen ända till 1925.

Landstrålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

57

IV. Arbetsgemenskap inom byala-
get under slättern.

Före skiftet. Så utfördes en del av slätterarbetet gemensamt av alla gårdar i byn. Man hade "höpängar". Före skiftet börjades helt naturligt slättern på samma dag. - "us-ke le emot slötstia" så hade bönsa ena sänman kommit där de bestämde dag för slätterns början, och där de f. ö. söp och gräta och slogs efter råd och lägenhet. - Man började och slutade dagsarbetet på samma gång, dock utan några ceremonier. Vad det så, att de delat upp slätterängarna före slättern i stället för att, som man vanligen gjorde med höpängarna, dela stackarna efter slättern, så behövde man ju inte vara så noggrann med

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

gemensam arbetslid eller med hur många släktare och råfsare varje gård borde hålla. På annat fall fick det vara ordning på detta också.

På större gårdar var slätergille för alla, som varit med vid skörden. Över mindre gårdar hade "skötskalas". Detta dock sällan förrän man hade inbärgat grödan. Och då skulle man undfagna dem vid jul också, d. v. s. de skulle vara med på julkalas hos den, som de arbetat åt under sommaren: "de en har hat te jolp i gūka, de sa en se ve jūka" är en allmänt talesätt. (Om slätergille mera nedan) Frakteringen under slättern kunde också vara riktig. "Stått, en sväger till min farmor, hade brännvinskuttungen med i ången. När slätefolkst gav en sup, trillade han kuttungen framåt ången,

och så sa han, att nu får vi inget mera,
 fränt vi kommer till kättungen igen. Då
 blev det fäst i slätten. Men längre fram
 på dagen blev slätterkarlarna druckna, så
 de såg inte, var de skulle slå utan sa-
 de till varandra: "Så uts där, för där har
 jag skäst." Vid en annan slätterhyätp
 gick man barfota. En som hade blivit
 "bra juu" låg där i marken med foten i
 vagnen. Tjanna slår upp ur vagnen. Han
 trodde, att det var en låssa och sa: "Går
 du inte vidare, så hugges jag till dej."
 "Tjanna" flyttade sig inte, orke så högg han
 av slottan. (Den här senare berättelsen är
 berättad av "Lohomäja" och är från en grav-
 sorken till Näsarna, där hon "tjänat pign"
 till slättergäse: "Blåsam" hade en slätter-
 hyätp. Sen stände hon till med en sup-

57
 gille på kräven. "han brast klämnat
 på kvällen o skötofolkot di sijn a dan-
 sa a röja sek ato jartans list, men
 da räsüm di holds på sijn böst, da
 börja äsa a ga so grivolit stät, se da
 ble de skit hne dänson a sijniga, a di
 börja på a lösa sat ena dö, a sma
 sa pek di löst hem van te set."

Gemensamt namn på sådana, som
 hjälpte till med slätes ork sköt: gūka-
 folk l. skötofolk; gūlakāra; gūkaza-
 ngor; skötkāra skötzjāngor

Man skulle vara ljus klädd i slät-
 tern. I symmetri gäude deita kvinnorna
 "da e so fint n-s-lu har lito jüst på sek,
 n-s-lu a uto på äkra". Så fint som äd
 ha handskar på händerna, näi man
 räfsar ork dylikö har man aldrig haft

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

i Bütema. Där har man i alla tider blit-
tit sin Egē skinn.

Mattiderna voro desamma under slätter
som annars. "dägbeton" blev dock tidiga-
re serverad och rikligare än när man
låg längre till säng. För slätterns bygg-
de man slätterröt. (Se ^{uppe på} den ~~den~~ fågelista,
som handlar om Brännvildbr. och beygd.)
När man har inbärget, äter man
"gälagröt" = risgrynsgröt = "vitor gröt."

— Höst från hopångarna delades efter
gårdarnas storlek. Man bestämde således först
hur många stackar den och den bonden
skulle ha, och så delade ojäviga personer
den. Man band för ögonen på en, och så
frågade man: "Dem ska ha denne stacken?"
o. s. v. Varje bonde mätte sina stackar

med lökröstar eller vad man fick tag i.
 Efter hemmarstat fick bönderna lämna
 hö till kuskten: "knäktahö."

Löpsängar eller långt bort från gårdar
 belägna marker kunde man emellanåt
 lämna bort till någon näboende att
 "shs te löta." Han kunde då få varan-
 nan, var tredje sver var fjärde stark
 fri arbete. Där mycket han fick berod-
 de på terrängen (mest!).

Lador, som man ägde gemensamt, repa-
 rerade man gemensamt. Såväl ^{beplut om} dessa repa-
 rationer som om rep. av soahöta och
 om andra intressanta ting jävades på
 "sammankomsten" 1 maj, då alla bönder-
 na i byn samlades, då den nygiftas-
 te brudern fanns. Då skulle hon visa fram-
 fötterna, och sammankomsten varo nkt animerade.

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA
 VGL.
 Frgl. 25

V Utklyck och folkminnen förändr slätter.

Man strök lian efter användandet. Må
meddelare trodde att det var en häv för att skyd.
da lian för broutyg. Man fick ej stiga över
en län.

Om någon tröttnade under arbetet med
slätter, sade man: "jak tror-ke slätter
bak örost". En annan uttryck: "han
gar bit på den bakken, e ja redor" -
"jak e ena liabrütten i da, forren e into
vänder me län en".

Slätterkarlarna brukade jama och pres.
sa varandra under slätteren: Gamle pros-
ten Sylvén hade en dräng, som var liten
till väkten. Han hette Johannes. Till präst-
gården kom de tre "vädelie" slätterkarlar-
na: gamle Asp, Ställe och Majanders.

De visste inte, vad Johannes gick för och
 vore små förnämlade över att prästen skickade
 ut "en sån liten väst" till att gå i
 rad med dem. - "va vi sa klä' den där
 lilla" sa de till varandra. Och så sa de till
 Johannes: "nu gå till förs, men låj
 dock inas, för inas skor vi höla a dok.
 Men Johannes klarade sig. - "vi meda
 va stält uppraktat a ve aftanvak asp,
 süm ble eräkrv a pek hem. majändes
 va into sa ärdrujor utan han pek försok
 gölv a jölv sa fot han hinds." Johannes
 rykte som släuekarl var befäst.

Niue man förstör beut på sin kau-
 rats lie, drog man en mässingskam
 genom eggen. - han brünts de sista
 han jölv, nu far-an brüna de fösta
 han far", sa en karl efter en sådant

Landsmålsarkivet Uppsala 6412
 Ida Svensson. 1933. ÖSTERBITTERNA

VGL.
 Fgl. 25

väl förrän vid midnatt. - "kötten" köpte
 alltid bra liav och "skropts" & däm jag
 han me", när han såg en kväll som
 vanligt hängt liarna under "läsköskan",
 voro hans arnuds män "på dem", och
 på morgonen voro de vridna som rostskummar.
 Den riktigt slätkerkl skulle kunna
 "läsa skropt" "den stäm into skroter &
 bränor, se de bitor han skör te han gitor".
 - de star bado föro & ötor honum" -

Vingqvist sa till en slätkerkl som ej
 hade skarp li och som ej kunde sin
 konst: "nu när du har gat svast, så re-
 se-le sek & frajar, va git velt."

Så möjligt rackarlyg var föres-
 ten tiuätet under höbärgningen. Man
 var i skänuttagen, och liksom man kan
 indela kyrksåret i den festliga och den

60 mindre festliga delen, så skulle man också kunna göra detta med bärnningen. "Holet" var den festliga delen. Uppväktades flickorna av pojkarna? - Naturligtvis! Ude vilka former? Du visste inte min meddelare, för far hans har gjort åt honom, men han sade, att "var och en nog hitta på sin sån."

Så som uppväktade Klara - Kersti på sin sån, när de voro i Becka på slätterbyålp. Där var en djup ^{djup updrätt} häla i madden. Den täckte han över med risqvistar och lade hö över det hela så det blev jämnt. Sedan ropade han, där han stod på den andra sidan: "Kom hit Kersti, så sa du för en sån." Klara - Kersti sprang, för rån i "våshäla", och där låg hon och blöja: jak kända vätat, att du var en islinga, för du heter ju varor om en taso."

Detta fragment är
här afta felaktig
placement av bi-
accenter. J.S.

10/10 33. J.S.

Finns ty till frågelista om Häuer.
O. Büchse.

Västergötland
Österbitterna

"rop" - ordet finns i svaret till frågelistan "Tio ork tillindelning." (1:a avd.)

"shjupshön" - ordet förekommer egentligen ej merän i denna form, d. v. s. best. f. sing., då man vid en järd aldrig har merän en dylik i obestämd form sing. skulle den annars hetat "shjupshö" liksom man säger "svinahö" o. d. (sid. 18)

"shjupgöra" - har aldrig hört ordet an
norlunden (sid 19)

"sköa" - sing. sköa (sid 28)

"pēla" (sid 33) Ordet är mycket vanligt i målet "pēla mā liēu emē la stēu", "pēla i māteu", "pēla sāk i vāsa" o. s. v. - "pēla" användes däremot ej ännu utom möjligtligen av det unga släktet.

"bakstrūy" (sid 36) - bakstrūy är feberkramp.

"liamuis" (sid 37) ska det heta. Står det ej så?

"knēklastak" Ordet användes även om de stakar, som ej skulle levereras till Kucktän. Men ordet uppkommit visste ej min weddelare, men jag tror, att det betyder en bra (=stor) stack. Kucktänna var nämligen alltid oföruddade och tyckte de fick för

litet från bönderna. De var således
inte löst att göra en liten stack
till bruket. "En oförnöjdes kucko"
och "en oförnöjdes präst" och "en
snåles bonne" är ju vanliga talesätt.

"gänara" - ordet inte vanligt nu, men
användes av de gamle i den formen.
Nu säger man "göna" i plural och
göns i sing.

"gä" - gä ob. f. sing. n; gät b. f. s.; gä ob. f. pl.
gä b. f. pl.

"söls" heter det. Felskrivning.